

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γ' ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΩΝ Ε.Α.Ε

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

- Ο όρος «λαϊκός», σύμφωνα με τον Δημήτρη Χατζή, αναφέρεται σε καθετί που σχετίζεται με τον λαό. Επειδή όμως η έννοια «λαός» είναι απροσδιόριστη, τελικά ο «λαϊκός» μπορεί να καθορίζει οτιδήποτε συνδέεται με: α) τον λαϊκό πολιτισμό ή/και β) το αυθεντικό, το υγιές, το προοδευτικό (σε αντίθεση με το συντηρητικό που χαρακτηρίζει τη λόγια παράδοση).
- Ο όρος «λαϊκός πολιτισμός», σύμφωνα με τον συγγραφέα, αναφέρεται στον πολιτισμό α) της κλειστής αγροτικής κοινωνίας και β) των κατώτερων στρωμάτων της νεότερης και σύγχρονης κοινωνίας.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Παραδείγματα χρήσης του α' πληθυντικού προσώπου (δύο είναι αρκετά): «της χώρας μας», «πολιτισμού μας», «μιλάμε», «εννοούμε», «προστασία μας», «σε μας», «ως τις μέρες μας», «του λαού μας».

Με τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου ο συγγραφέας εκφράζει τη συλλογικότητα του θέματος που τον απασχολεί, της προστασίας δηλαδή των γεφυριών-μνημείων, επισημαίνει τις κοινές διαστάσεις του προβλήματος, υπογραμμίζει την κοινή ευθύνη όλων των πολιτών και, παράλληλα, προσδίδει αμεσότητα και ζεστασιά στον λόγο του. Έτσι, προσελκύει το ενδιαφέρον των αναγνωστών, τους καθιστά κοινωνούς των ιδεών του και τους προσεγγίζει συναισθηματικά, καθώς ταυτίζεται μαζί τους, αναδεικνύοντας ένα σημαντικό ζήτημα, που σχετίζεται με τη διαφύλαξη της νεότερης μας παράδοσης κι επομένως μας αφορά όλους.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

«Από την αρχή πρέπει να ξεκαθαρίσουν, για να συνεννοηθούν, πως είναι νόμιμο να χρησιμοποιούν τον όρο “λαϊκός πολιτισμός” με δύο σημασίες. Από τη μια μεριά, να

θεωρούν λαϊκό πολιτισμό τον πολιτισμό της κλειστής αγροτικής, μεσαιωνικής κοινότητας και, από την άλλη μεριά, να αποκαλούν “λαϊκό”, μέσα στη διαφορισμένη πια κοινωνία, τον πολιτισμό των όχι ηγετικών στρωμάτων της κοινωνίας, αυτών που τα αποκαλούν “λαό”»

Το ύφος λόγου διαφοροποιείται, αφού δεν εκφράζει πλέον αμεσότητα, οικειότητα και καθολικό μήνυμα, αλλά είναι πιο απρόσωπο και πληροφοριακό.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Ο αφηγητής, που βρίσκεται σε ώριμη ηλικία («από την κορφή της ζωής»), αναπολεί με νοσταλγία τα περασμένα, την παιδική του ηλικία, τα καλοκαίρια που πέρασε στη Μυτιλήνη (αυτό είναι το Αιγαίοπελαγίτικο νησί στο οποίο αναφέρεται). Η νοσταλγία του οφείλεται στην αυθεντικότητα της ζωής του στο νησί, που συνδέεται τόσο με την ομορφιά του νησιώτικου φυσικού τοπίου (είναι χαρακτηριστικό ότι η ανάμνηση προσωποποιείται και γίνεται «ανάσα ζεστή και γλυκιά» που «μοσχοβολά αβαγιανούς και ρίγανη») όσο και με την παλικάριά των ανθρώπων του και κυρίως του Βασίλη του Αρβανίτη, που αποκαλείται μεταφορικά «αρχάγγελος της παλικάριάς». Είναι τόσο έντονη και τόσο συναισθηματικά φορτισμένη η αναπόληση των περασμένων, ώστε αποδίδεται με την εικόνα του αγναντέματος των αλλοτινών ανθρώπων: το παρελθόν αναβιώνει, με λυρικό τρόπο, ολοζώντανο μπροστά στα μάτια του αφηγητή, που επιθυμεί διακαώς να το ξαναζήσει με όλες του τις αισθήσεις. Μόνο έτσι θα ξαναγίνει κοινωνός της ασύγκριτης και γνήσιας εκείνης ικμάδας ζωής (που παρομοιάζεται με την ορμή των χελιδονιών).

Ο μαθητής/η μαθήτρια διατυπώνει ελεύθερα τις σκέψεις και τα συναισθήματά του/της, ανάλογα με τον παραστατικό του/της κύκλο και τις προσλαμβάνουσες που έχει. Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/μαθήτριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί με στοιχεία/χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.